

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati Brezumni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inserati: štiristopna peti-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Vojna z Italijo.

Njega c. in kr. Apostolsko Veličanstvo je najmilostiveje blagoizvolilo sledeči Najvišji rokopis in manifest:

Ljubi grof Stürgkh!

Naročam Vam, da obče razglasite priloženi manifest Mojim narodom.

Na Dunaju, 23. maja 1915.

Stürgkh s. r.

Franc Jožef s. r.

Mojim narodom!

Kralj italijanski Mi je napovedal vojno.

Zvestobo je prelomila kraljevina Italijanska svojima zaveznikoma, kakor zgodovina ne pozna enakega.

Več nego trideset let je trajala zveza, v kateri je mogla Italija množiti svojo teritorijalno posest in se razcvitati, kakor nikdar ni slutila, sedaj nas je Italija zapustila v uri nevarnosti in je z razvitimi zastavami prešla v tabor naših sovražnikov.

Mi nismo ogrožali Italije, nismo kratili njene uglede, nismo se dotaknili njene časti in njenih interesov; vedno smo zvesto izpolnjevali Svoje zavezniške dolžnosti in smo ji nudili Svojo zaščito, ko je šla na bojišče.

Storili smo še več: Ko je začela Italija s svojim pohlepnim očesom gledati čez naše meje, smo bili odločeni za velike in britke žrtve, za žrtve, ki so posebno bolele Naše očetovsko srce, samo, da ohranimo zavezniško razmerje in mir.

Toda pohlepnost Italije, ki je mislila, da je treba izkoristiti trenutek, se ni dala potolažiti.

In tako se mora izpolniti usoda.

Mogočnemu sovražniku na severu so se Moje armade zmagoslavno upirale v desetmesečni

gigantični borbi in v najzvestejšem sobojevništvu z vojskami Mojega presvetlega zaveznika.

Novi zavratni sovražnik na jugu jim ni nov nasprotnik.

Veliki spomini na Novaro, Mortaro, Kustoco, in Vis, ki so ponos Moje mladosti, in duh Radeckega, nadvojvode Albrehta in Tegethoffa, ki še živi v Moji vojni moči na kopnem in na morju, so mi poroki za to, da bomo tudi proti jugu uspešno branili mejo monarhije.

Pozdravljam Moje v boju izkušene zmagnosne čete. Zaupam njim in njihovim voditeljem! Zaupam Svojim narodom, kojim brezprimerni požrtvovalnosti gre Moja najiskrenejša očetovska zahvala.

Vsemogočnega pa prosim, da blagoslovi Naše zastave in vzame Našo pravično stvar v svoje milostno varstvo.

Na Dunaju, 23. maja 1915.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Vojno stanje z Italijo.

Vojna napoved Italije je bila izročena v nedeljo ob pol 4. uri popoldan. Italijanski veleposlanik vojvoda d' Avarna je bil zunanega ministra barona Buriana obvestil, da mu ima izročiti važno sporočilo svoje vlade. Zunanji minister je pričakoval italijanskega diplomata v svojem kabinetu ter vzel vojno napoved, ki mu jo je vojvoda d' Avarna prečital in na to napisano izročil, na znanje.

Obenem je izjavil, da bo zapustil še isti dan ali pa drugo jutro Dunaj.

Zgodilo se je vse, da se prepreči vsako motenje pri odpotovanju veleposlanika. Istočasno so bili 23. maja izročeni avstro-ogrskemu veleposlaniku v Rimu njegovi dokumenti, nakar se je ta odpeljal.

Od polnoči z nedelje na ponedeljek se nahaja naša država v vojnem stanju z Italijo.

Besedilo vojne napovedi.

Dunaj, 23. maja 1915. V smislu povelj Njegovega Veličanstva kralja, svojega prevzvišenega vladarja, ima čast podpisani kraljevski italijanski poslanik izročiti Njegovi ekscelenci gospodu avstro-ogrskemu zunanjemu ministru naslednje obvestilo:

Dne 4. majnika 1915 so se naznanili c. in kr. vladi tehtni razlogi, radi katerih je Italija, v zaupanju na svojo dobro pravo, proglasila za ničeyo in odslej brezuspešno svojo zvezno pogodbo z Avstro-Ogrsko, ki jo je kršila c. in kr. vlada in s tem dosegla svojo popolno svobodno postopanje v tem oziru.

Trdno odločena, da z vsemi sredstvi, ki so ji na razpolago, skrbi za varstvo italijanskih pravic in koristi, se kraljeva vlada ne more odreči svoji dolžnosti, da prične z odredbami proti vsakemu sedanjemu ali bodočemu ogroženju v svrhu izpolnitve narodnih teženj, ki jih ji nalagajo dogodki. Njegovo Veličanstvo kralj izjavlja, da se od jutri nadalje smatra v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko.

Podpisani se počašča Njegovi ekscelenci zunanjemu ministru istodobno javiti, da se danes c. in kr. poslaniku v Rimu izroče poverljiva pisma in bi bil Njegovi ekscelenci hvaležen, če se mu izroče njegova.

Podpisan: Avarna.

Knez Bülow zapuša Italijo.

Italijanska vlada je avstro-ogrski vladi po svojem veleposlaniku vojvodi d' Avarna izjavila, da se nahaja Italija od polnoči v vojnem stanju z Avstro-Ogrsko. Italijanska vlada je s tem iz trte izvitim napadom na donavsko monarhijo tudi iztrgala brez vzroka in prava zvezo z Nemčijo. Pogodbeno razmerje med obema Avstro-Ogrsko in Nemčijo, ki ga je bratstvo na bojiščih še trdnješe skovalo, je ostalo vsled odpadništva tretjega zaveznika in njegovega prehoda v tabor sovražnikov nedotaknjeno.

PODLISTEK.

Sendomirski samostan.

Dalje.

Ganjen stopi grof bliže. Kmalu izve žalostno zgodovino. Mož, ki je ležal v taki revščini pred njim, je bil starosta plemenite rodbine Sašek. On in njegova dva sinova so se bili dali zapeljati v politične zveze, katerih njih domovina ni mogla odobravati. Kmalu so prišli njih naklepi na dan. Sinova sta morala iti v prognanstvo z nekaterimi drugimi neprevidežji, ki so se bili tudi z njima zvezali; oče pa je izgubil vsa posestva ter je zašel v največjo bedo.

V prvem trenutku, ko je čul grof Staršensky ime Sašek, se je spomnil tudi, da ta siromak ni zabredel brez lastne krivde v tako revščino. Kajti, dasi mu niso mogli dokazati, da bi se bil neposredno udeležil naklepov svojih sinov, je vendar z lahkomišljenostjo v mladosti in pozneje s slabim gospodarstvom sinovoma otežkočil pošteno življenje ter jih je tako sam spravil na pogubna pota. Vse to je bilo grofu prav dobro znano. Toda tu je bilo treba pomagati nesrečnemu človeku in grofa bi nikdo ne mogel prositi pomoči za starega Saška z boljšim uspehom kot njegova hči Olga, za katero je grof že ves gorel.

Grof spravi Saška v pošteno stanovanje ter preskrbi njemu in njegovi hčerki vse, kar je bilo najbolj potrebno. Njima vprid porabi ves svoj vpliv in vse svoje zveze; poniža se celo tako daleč, da skuša z denarjem in z raznimi darili doseči, da bi vrnil staremu Sašku plemstvo in prejšnja posestva in da bi dovolil prognancem, vrniti se v domovino. K sreči so zavladale v državi že take razmere, da nekdanji naklepi onih neprevidežev niso več mogli biti nevarni. Hitro

se jim torej odpusti, tako da se skoro začno pripravljati na vrnitev v domovino. Večina prognancev je sicer ostala zvesta svoji lahkomišelnosti in je vstopila v službo tujih držav. Samo Sašekova dva sinova in njihov daljni sorodnik, Oginsky, so se poslužili res dovoljenja, vrniti se v domovino. Zato so pričakovali dan za dnev njih prihoda.

Ko začnejo staremu Sašku vračati prej vzeta mu in zarubljena posestva, se kmalu izkaže, da mu to vračanje ne donaja nobene koristi. Vsak dan so prihajali novi upniki. Dolg in zaostale obresti so daleko presegle vrednost vseh nepremičnin. Tedaj poseže zopet Staršensky vmes, plača dolgove in v ta namen zadolži celo lastno posestvo, dasi je mogel rešiti samo del Sašekovih posestev.

Več sreče in več uspeha je imel med tem grof Staršensky v svojem prizadevanju, pridobiti si Olgino srce. Ko je ta imela prvokrat zopet dostojno obleko in je vstopil grof v sobo pritekla mu je naproti kakor nedolžen otrok in ga objela samega veselja: srčen poljub, katerega je grof še dolgo potem čutil na svojih ustnicah, je bilo prvo plačilo, ki ga je prejel od hvaležne deklice. Ta prvi poljub je ostal za sedaj tudi zadnji. Vkljub temu je pa Staršensky lahko upravičeno upal, da njenemu srcu ni več popolnoma tuj. Rada je predsedala po več ur v njegovi družbi, vedno je kazala, da ji je njegova navzočnost ljuba. Pripetilo se je celo čestokrat, da jo je videl zamišljeno upirati vanj svoje oči. Nekaterikrat je celo le s tem, da je roko umaknil, preprečil, da mu ni dala poljuba na roko, ki si ga je tako želel dobiti na ustnice. Upal je že najlepše in najboljšo, toda nena doma se vse izpremeni. Olga postane črna in zamišljena. Prej je ljubila razvedrilo in družbo, pa tudi lepe obleke nad vse; kaj rada je uživala življenje. Zdaj pa se je družbi naravnost izogibala; nasprotujoče se misli so se ji podile po

gladkem čelu. Mračne oči so jo čestokrat izdajale, da je na samotnem prelivala britke solze, in večkrat se je pripetilo, da ji je tudi v družbi zdrknila solza izpod trepalnic. Staršensky je pri takih prilikah opazil, da jo je oče vedno ostro in nejevoljno pogledal, kot bi ji hotel zapretili. Nato se je deklica delala veselo in zgovorno, ne da bi s tem prikrila neko tajno bolest in žalost. Nekoč pride grof precej hitro in nepričakovano skozi predsobo pred duri sprejemne sobe, da vstopi, ko zasliši notri starostu Saška, ki se je ves razjarjen posluževal prav nizkih in podlih izrazov. Ko odpre grof duri in vstopi, se pazljivo ozre po sobi, a ne zapazi nikogar razven Olge, ki je stala, ne da bi se jokala, vsa razvnetja ob oknu, ter obračala očetu hrbet. Torej so morale one nizke psovke veljati njej. Tedaj sklene grof takoj prositi Saška za roke njegove hčerke, da tako za vselej napravi konec neprijetni negotovosti v svojem razmerju do dekleta.

Vendar odloži ta korak za nekaj časa. Med tem zadobi Olga prejšnjo svojo veselost in njena brata z Oginskyjem se vrne iz prognanstva. Ko so bili ti doma, Olga ni kazala posebnega veselja, vsaj takšnega ne, kakršnega bi bil pričakoval in si domneval grof. Pri vsem tem pa je bilo naravnost čudno, kako hladno, da celo brezobzirno in prezirljivo se je obnašala proti tovarišu svojih bratov, proti revnemu stričniku Oginskyju, katerega niti pogledala ni. Oginsky je bil lep mladenič. Zato je bilo Olgino nesposobno obnašanje proti njemu tem bolj čudno, posebno, ker je mladenič s svojim skoro ponižnim vedenjem kazal očitno stremljenje, da pri vsakomur vzbudi o sebi najboljše mnenje. Toda nobena brezobzirnost ga ni razburila. Videlo se je pa, da je porabil vsak izgovor in vsako priliko, da se je izognil Olginemu zaničljivemu ravnanju. Naposled je izostal, ne da bi kdo vedel, kam je odšel. Dalje.

Nemški veleposlanik knez Bülow je dobil za to naročilo, da naj zapusti Rim zajedno z avstro-ogrskim veleposlanikom baronom Macchiam.

Proglasenje obsednega stanja.

Po poročilih iz privatnega vira se je obsedno stanje proglasilo nad provincami: Sondrio, Brescia, Verona, Vicenza, Belluno, Videm, Benetke, Treviso, Padova, Ferrara in Mantua, dalje nad otoki in občinami jadranskega obrežja kakor tudi nad vsemi trdnjavami, ki sta jih vojni in mornariški minister priznala, da so za obrambo sposobne.

Vojna sila Italije.

Italijanska armada šteje v slučaju vojne 1.200.000 mož prvega poziva in 2.200.000 mož črne vojske. Mobilna vojska prvega poziva šteje po načrtu štiri armade, kateri vsaki se pridružuje po ena konjeniška divizija s kolesarskimi stotnijami, mitralješkimi oddelki, dvema jezdičnima baterijama, potem letalsko brodogradnjo, najbrže po pet težkih baterij, brzojavni oddelki itd. Vsega skupaj 12 armadnih zborov s 25 divizijami. Alpske čete, ki postavijo takoj tudi svojo mobilno milico in deželnoobrambne formacije, dajo mobilizirane 60 bataljonov in 36 baterij (v vojni najbrže 48) za prvo brambo meje. 32 bataljonov trdnjavske in obrežne artiljerije, kakor tudi ostanek ženijskih čet, ki ne pridejo v uporabo v vojski prvega poziva, tu ne vpoštevamo. Skoraj tri četrtine redne mobilne aktivne vojske prvega poziva so že več tednov pod orožjem. Mobilna milica, ki se more danes ob močnih rekrutnih kontingentih zadnjih let, sestaviti iz 27 do 32 letnih ljudi, ima dati četam prvega poziva po eno divizijo za vsak zbor. Mobilna milica — ne vpoštevajoč trdnjavske formacije — se mora računati na 350.000 mož, tako, da bi štela vojska prvega poziva 1.2 milijona mož. V vojski je odstotek ljudi, ki pripadajo drugemu pozivu in so se le šest mesecev vežbali; morda pridejo ti deloma najprej k nadomestnim formacijam. Vir za le-te tvori tretji razred, ljudje, ki so jim bili — in s tem črni vojski — v miru neposredno pri naboru odkazani. Glasom nabornega zakona obsega črna vojska 18- do 39 letne (neizvežbane) ljudi; od izvežbanih so med njimi 33- do 39letni. Ta teritorialna milica, o kateri se zadnja leta ne objavljajo več podatki, ki so jo pa v zadnjih mesecih z vso silo pripravljali, je v vojni določena za obrežno varstvo, etapno in garnizijsko službo. Izvežbanih ljudi bi utegnili dati približno polovico toliko kakor letniki mobilne armade, neizvežbani črnovojniki pa tvorijo bogat vir za nadomestne svrhe. Ako so dosedanja poročila točna, potem so letnike 1876. do 1880., torej 36 do 45 let stare ljudi črnovojne pehote vpoklicali 15. maja tako, da se more večina enot te teritorialne milice nemudoma mobilizirati.

* * *

Prve praske na tirolski meji.

Ko je nastopilo vojno stanje so se pričeli na raznih točkah tirolske meje manjši boji.

V primorskem obmejnem ozemlju se je pojavila italijanska konjenica pri Strassoldu.

Brezuspešni italijanski poskusi ob tirolski in koroški meji.

Uradno se razglša, dne 26. maja:

Na Tirolskem je vkorakal neki sovražni oddelek v Contadino (v Judikariji). Pri prelazu Padon severovzhodno od Marmolatte so Italijani pri prvih streljih zbežali.

Na koroški meji so zavrnila naše čete več sovražnih napadov, pri čemer so imeli Italijani velike izgube. Zapadno od Plöckena je sovražnik zbežal pustivši svoje orožje.

V primorskem obmejnem ozemlju se dosedaj še niso razvili nobeni boji.

Naše vojno brodogradnjo bombardira italijansko obal.

Naše brodogradnjo je v noči, ki je sledila vojni napovedi od 23. na 24. maja pričelo akcijo proti italijanski vzhodni obali med Benetkami in Barletto, ter je pri tem uspešno obstreljevalo na številnih krajih vojaško važne objekte. Istočasno so metali naši hidroplani na hangar za zrakoplove v Chiaravalle in na vojaške zgradbe v Jakinu in na arzenal v Benetkah bombe, ki so očividno povzročile škodo in požare.

Podrobno poročile o akciji našega brodogradnjo proti italijanski obali. — Napad na Benetke. — Velik uspeh v Anconi. — Italijanski rušilec „Turbino“ potopljen.

V ponedeljek pred solničnim vzhodom, torej natančno 12 ur po napovedi vojne s strani Italije je izvršilo c. in kr. brodogradnjo istočasno celo vrsto uspešnih akcij ob vzhodni obali Italije od Benetk do Barlette.

V Benetkah je neki mornariški letalec vrgel 14 bomb, v arzenalu povzročil požar, močno poškodoval enega rušilca, ter obmetaval postajo, zaloge olja in hangarje na Lidu.

V zelo ozki kanal Porto Corsini je vdrl rušilec „Scharfschütze“ tako daleč, da je stal nenadoma neposredno pred polno zasedenim strelskim

jarkom. Od popolnoma presenetene posadke je bil velik del ustreljen, nakar so še tri velike zakrite obrežne baterije začele streljati iz circa 12 centimeterskih topov na križarko „Novaro“ in torpedovko „80“, ki sta stali pred kanalom. Zadnja je bila zadeta v častniško obednico, pri čemer je bil en mož težko ranjen in je dobila luknjo pod vodno črto. „Novara“ je nadaljevala ogenj, da pomaga rušilcu in torpedovki iz neugodnega položaja, enfilirala strelski jarek in demolirala neko vojašnico, bila pa je v polno zadeta. Linijski poročnik Persić in 14 mož mrtvih, 4 možje težko ranjeni, več lahko ranjenih. Toda izgube sovražnika so morda 10—20 težje. „Scharfschütze“ je utekal popolnoma nepoškodovan, dočim je odplula torpedovka „80“ z zamašeno razpoko v Pulj.

V Brindisiju je oklopna križarka „St. Georg“ obstreljevala kolodvor in most.

V Senigaliji je N. Vel. ladja „Zriny“ demolirala železniški most, vodni stolp, pristaniške naprave, kolodvorsko poslopje in en vlak ter poslopje, vlak in neko hišo v bližini zažgala.

V Anconi je glavni del brodogradnjo obstreljeval vse utrdbe, topničarsko in konjeniško taborišče, ladjedelnice, električno centralo, kolodvor, gasometer, skladišče petroleja, semafor in brezžično postajo, ter povzročil s svojimi zgrešenimi krogli in netilci velikansko škodo. Dva parnika v pristanišču sta bila potopljena. Novozgrajena ladja v ladjedelnici, ki je bila že skoraj dogotovljena, da jo spuste v morje, je bila demolirana. Upirala se je samo ena lahka baterija in nekaj strojnih pušk dvema rušilcema. V edinem modernem fortu Alfredo Savio je stala sicer ob začetku obstreljevanja posadka pri topovih, toda dva naša letalca, ki sta se ob pravem času pojavila, sta posadko z ognjem strojnih pušk tako temeljito prepodila, da se ni več vrnila. Ta dva letalca in še neki tretji letalec so metali tudi na hangar za balone v Chiaravallu bolj v notranjosti in na več vojaških objektov 30 bomb.

Zrakoplov „Citta di Ferrara“ je vrgel več bomb brez uspeha proti Nj. Vel. ladji „Zriny“ ter je poskušal napasti brodogradnjo, ki je odplula, hitro pa je izginil, ko sta pripluli dve letali, ki pa sta bili že vse svoje bombe porabili. Isti ali pa neki drugi zrakoplov je zagledalo brodogradnjo že pol ure po polnoči na polovici pota Pulj-Ancona v protikurzu in brez dvoma na poti v Pulj. Ko sta dve ladji, ki sta spremljali zrakoplov, pred topovskim ognjem pobegnili, se je zrakoplov tudi takoj okrenil in izginil proti severozapadu, ne da bi bil, kakor se zdi, videl brodogradnjo samo.

Železniški most čez reko Pondonzo je Nj. Vel. ladja „Radetzky“ obstreljevala in poškodovala.

Nj. Vel. ladja „Admiral Spaun“ s 4 rušilci je obstreljevala železniški most čez reko Simarco, kolodvor, sesalko za lokomotive etc. v Campo Marino, demorila semafor v Tremiti in poškodovala onega v Torre de Mileto.

Nj. V. jadjia „Helgoland“ s 3 rušilci je obstreljevala Viesto in Manfredonino, ter je naletela pri Barletti na 2 italijanska rušilca, katera je začela takoj obstreljevati in preganjati. Eden je ušel, drugega „Turbino“, pa sta naša rušilca „Csepel“ in „Tatra“ pognala proti Pelgružu (Pelagoza). Zadet od granate v prostor za stroje in kotle je obstal, pričel goreti in se potapljati. Udal se je. „Csepel“, „Tatra“ in „Lika“ so rešili 35 mož posadke, med njimi poveljnika, vežbalnega častnika in strojnega načelnika, ter jih vjeli.

Rešilno delo so motili dve bojni ladji tipa „Vittorio Emanuele“ in neka pomožna križarka, ki so se približale s severovzhoda na 90 m. V boju, ki je na to nastal, je bil „Csepel“ neznatno zadet, pri čemer je bil 1 mož ubit, 2 pa lahko ranjena. „Helgoland“ in rušilci so odgovarjali na sovražni ogenj očividno z dobrim uspehom. Najbližja distanca 8000 m. Po kratkem času so se nahajale naše ladje izven strelne distance.

Razven navedenih ni imelo c. in kr. brodogradnjo nikakih izgub.

Cesarjeva pohvala naši hrabri mornarici.

Nj. Veličanstvo je izvolilo poslati mornariškemu poveljniku admiralu Hausu naslednji telegram:

„Čestitam Vam, Moj ljubi admiral, in Moji Vašemu tolikrat preizkušenemu vodstvu podrejeni mornarici, k daleč slišnemu odgovoru, ki ste ga dali takoj italijanski vojni napovedi z Vašim držnim udarom proti sovražni obali. Moj blagoslov Vas spremlja pri vseh Vaših nadaljnjih činih.“

Avstrijsko-ruska vojna.

Rusi se pri Kielcih umikajo.

Uradno se razglša, dne 22. maja.

V Srednji Galiciji se vrše boji še naprej. Dosedaj od zavezniških čet zasedeno ozemlje smo ubranili proti vsem ruskim protinapadom. V počasi napredujočih napadih pridobivamo dan na dan nadalje prostora. Na črti ob Prutu vlada mir. Pri Bojanu, vzhodno od Črnovic, se je izjalovil poskus sovražnika dospeti na južni breg pod težkimi izgubami za nasprotnika. V gorati pokrajini pri

Kielcih se umika sovražnik po trdovratnih bojih zopet v severovzhodni smeri.

Ruske napade vzhodno od Jaroslava in ob gorenjem Dnjestru smo odbili kakor dosedaj z velikimi izgubami za sovražnika. Ravnotako se je ponesrečil novi ruski poskus priti čez Prut pri Bojanu vzhodno od Črnovic. Pri nekem boju v gorovju pri Kielcih smo vjeli 1800 sovražnikov.

V okolici Szawel smo napadli rusko severno krilo ter je porazili. Vpileni smo 1600 vjetnikov in 7 strojnih pušk. Ponočni sovražni protisunki so se ponesrečili. Ob Dubissi smo zavrtili močne proti črti Misiuny—Zenügola naperjene ruske ponočne napade. 1000 vjetnikov je ostalo pri nas. Tudi južno od Njemena se je ponesrečil sovražni ponočni napad severno od Pilzviszkov.

Zapadno od Vindave v okolici Šavdin je prišlo do konjeniških bojov, pri katerih smo strli en polk ruske usurijske konjeniške brigade. Pri Šavlih in ob Dubissi smo zavrtili posamezne ruske nočne napade. Število vjetnikov iz bojov vzhodno Podubissa, je naraslo za 300.

Naš VI. zbor je vzel v naskoku utrdbo Zagrody.

Uradno se razglša, dne 26. maja opoldan:

Bitka pri Przemyslu traja. Armada generalobersta von Mackensen prodira uspešno napadajoč na obeh straneh Sana v južnovzhodni smeri. Izvojevala je prehod preko Sana vzhodno od Radimna. Avstro-ogrski VI. zbor je vzel v naskoku mostno utrdbo Zagrody vzhodno od imenovanega mesta. Južno in južnovzhodno od Przemysla napad naših armad proti močnim deloma betoniranim ruskim pozicijam polagoma napreduje. Število vjetnikov, ki smo jih vjeli zadnja dva dneva, je naraslo na 25.000.

Vojnega plena smo ugrabili do snoči: 54 lahkih ter 10 težkih topov, 64 strojnih pušk in 14 vozov z municijo.

Južno od Dnjestra in na ruskem Poljskem je splošni položaj neizpremenjen. V nekem boju severno od Visle smo vjeli 998 Rusov.

Nemške čete so izsilile prehod preko reke Sana ter dospele do črte Lazy—Lasky—Korzenica—Zapalo.

Veliki glavni stan, dne 26. maja:

Napad armad generalobersta viteza Mackensena dobro napreduje. Južnovzhodno od Radimna smo po ljutih bojih zavzeli kraj Swieto. Vzhodno od Radimna smo izsilili tudi prehod preko Sana, potem, ko so avstro-ogrske čete v naskoku zavzele mostno utrdbo zapadno od Sana. Dalje proti severu so dosegle naše čete v svojih bojih okolično vzhodno od Laz, vzhodno od Laszkov in Korzenica—Zapalo ob Lubaszovki. Vojni plen, sestojč iz vjetnikov in vojnega materijala, narašča.

Nemško-francoska vojna.

Ljuti boji na Francoskem.

Veliki glavni stan, dne 23. maja.

Pri Givenchyju se še vršijo boji iz bližine, ki potekajo za nas ugodno. Dalje proti jugu smo zavrtili francoske napade ob cesti Belhune—Lens in na greben višine Loretto. Tik severno od Ablaina se je posrečilo sovražniku s ponoči izvršenim sunkom, se vgnezditi v malem delu naših najsprednejših jarkov. Južno od Neuville smo pridobili z napadom nekaj terena, vjeli 90 Francozov in ugrabili 2 strojni puški. Med Maaso in Mozlo so se zopet vršili ljuti artilerijski boji. Sovražni napad v Pretrskem gozdu smo odbili.

Med cesto Estaires—La Bassee in Arrasom je prišlo do novih spopadov. Jugozapadno od Neuve Chapelle smo zavrtili več v različnih časih pričelih angleških delnih napadov. Več temnopoltih Angležev smo pri tem vjeli. Bolj proti jugu pri Givenchyju se boji še vrše. Francoski napadi, ki so bili včeraj zvečer naperjeni proti našim pozicijam ob višini Loretto pri Ablainu, so se razbili večidel že v našem ognju. Nadaljni nočni napad Francozov severno od Ablaina je došel do naših jarkov. Boj tam še ni končan. Na ostali zapadni fronti so se vršili samo artilerijski boji na raznih točkah, zlasti med Maaso in Mozlo. Jugozapadno od Lilla in v Argonih je vporabljal sovražnik mine s strupenimi plini.

Nemško-angleška vojna.

Zavrtnjeni angleški in francoski napadi.

Veliki glavni stan, 26. maja:

Z lahkoto smo zavrtili ponočni sovražni sunek proti naši novo dobljeni poziciji zapadno od ribnika pri Bellevaarde. Število strojnih pušk, ki smo jih ugrabili Angležem, se je zvišalo na 10. Severovzhodno od Givenchija se je temnopoltim Angležem snoči posrečilo se polastiti nekega eksponiranega dela našega najsprednjega jarka. Dalje proti jugu med Lievinom in višini Loretto se je pričel popoldan velik v globokih vrstah izvršen francoski napad, ki pa se je popolnoma ponesrečil. Severno in južno od ceste Cauchez—Bethune se je bilo sovražniku spočetka posrečilo

vdreti v naše jarke. Z nočnimi protinapadi pa smo svojo pozicijo zopet popolnoma zasedli. Pri tem smo vjeli 100 Francozov. Tudi južno od Chaucheza so se tik pred našimi ovirami popolnoma ponesrečili opetovani silni napadi, katere so izvršili belo in temnopolti Francozi proti naši črti od Chaucheza. Nasprotnik je imel povsodi jako težke izgube. V bojih pri višini Loretto se je šlezjski pešpolk posebno odlikoval. Z lahkoto smo zavrnili sovražni sunek v vzhodnem delu Pretrskega gozda. Južno od Lensa so sestrelili naši letalci neko sovražno letalo.

Nemško-ruska vojna.

Zavrneni napadi na severnem Polskem.

Veliki glavni stan, dne 26. maja:
Zavrnili smo posamezne slabe nočne napade.

* * *

Mobilizacija švicarske armade.

Železniški promet na francosko-švicarski meji je zelo izpremenjen. Več rednih vlakov je ustavljenih. Mobilizacija švicarske armade je v polnem teku. Čuti se že občutno pomanjkanje delavnih moči in boje se velike draginje. Švicarsko prebivalstvo z napeto pozornostjo čaka na potek dogodkov.

Enaindvajseta vojna napoved.

Vojna napoved Italije je enaindvajseta. V naslednjem navajamo posamezne vojne napovedi po vrsti:

28. julija 1914. Avstrija—Srbiji; 2. avgusta Nemčija—Rusiji; 3. avgusta Nemčija—Franciji; 4. avgusta Anglija—Nemčiji; 5. avgusta Črnogora—Avstriji; 5. avgusta Nemčija—Belgiji; 6. avgusta Srbija—Nemčiji; 6. avgusta Avstrija—Rusiji; 12. avgusta Črna gora—Nemčiji; 13. avgusta Francija—Avstriji; 13. avgusta Anglija—Avstriji; 23. avgusta Nemčija—Japonski; 24. avgusta Avstrija—Japonski; 26. avgusta Avstrija—Belgiji; 31. oktobra Turčija—Rusiji; Turčija—Franciji; Turčija—Angliji; 2. novembra Srbija—Turčiji; Črna gora—Turčiji; 10. novembra Turčija—Belgiji; 23. maja 1915 Italija—Avstriji. Tej 21. napovedi bodo sledili gotovo še 22. in 23. ker bosta tako Nemčija kakor Turčija brezpogojno stopili na stran svoje zaveznice.

Z vstopom Italije v vojno se je pomnožilo število vojskujočih se narodov za 36 milijonov. Države, ki se vojujejo, štejejo skupaj okrog 933 milijonov prebivalcev, torej več kakor polovico vsega človeštva! Avstrija 52 milijonov, Nemčija s kolonijami 80 milijonov (65 + 15), Anglija s kolonijami 420 milijonov (45.5 + 374.5), Francija s kolonijami 93 milijonov (39.6 + 53), Rusija 170 milijonov, Japonska 70 milijonov, Belgija 7.4 milijonov, Srbija 4.2 milijonov, Črna gora 0.5 milijona, Italija 36 milijonov.

Peta vojna z Italijo.

Petič stopa Avstrija na bojišče, da se meri z Italijo. V 67. letih je križala naša armada že štirikrat orožje z italijanskim in mnogo slave je vzcvetelo avstrijskim polkom na italijanskih bojnih poljih. Leta 1848. se je dvignila takrat avstrijska Lombardija in sardinijski kralj Albert „spada d' Italia“ — „meč Italije“, je podprl insurekcijo s svojo armado. „Plemontezarji“ so takrat nastopili proti avstrijskim četam z znatno premočjo, zasedli so Milan, ustanovili v Benetkah republiko — toda sijajni talent očeta Radeckega je kmalu zasijal v novi luči. Po ojačenju svojih čet je udaril avstrijski vojskovodja z vso silo na armado Karola Alberta, jo večkrat porazil ter pri Custozzi (25. julija 1848) sijajno premagal. Karol Albert je bil prisiljen skleniti v avgustu premirje ter prepustiti za-vojevano Lombardijo zopet Avstrijcem.

Ze v zgodnji pomladi leta 1849. se je razbesnela druga vojna, katero je pričel Karol Albert zanašajoč se na vsled ogrskih homatij nastalo notranjo oslabeledost monarhije. Toda sardinska armada je bila tokrat povsem nesrečna. Radecky jo je dvakrat pri Mortari (21. marca) in pri Novari (23. marca) tako odločno porazil, da je moral Karol Albert v prilog svojemu sinu Viktorju Emanuelu resignirati, da omogoči mir, iz katerega je izšla sardinska kraljevina teritorijalno neoškodovana, ker so se zanj zavzele zapadne velesile. Od leta 1852. je vodil pijemontsko zunanjo politiko grof Camilo Cavour, učitelj in mojster vseh italijanskih nacionalističnih aspiracij. Cavour je pridobil Napoleona in leta 1858. sta podpisala Napoleon in Cavour v kopalnici Plombieres zvezno pogodbo, naperjeno proti Avstriji. Pijemontska armada se je pričela mrzlično pripravljati na novo vojno, revolucionarno gibanje v avstro-italijanskih pokrajinah je prispelo do vrhunca. Tako je stavila Avstrija dne 23. aprila 1859. v Turinu ultimatum, ki je zahteval takojšnjo demobilizacijo. Odgovor je bil negativen in dne 29. aprila so prekoračile avstrijske čete sardinsko mejo. Toda očeta Radeckega ni bilo več in armadi je načeloval nesposob-

ni general Gyulay. Tudi se je kmalu pokazala številna premoč sovražnika: Viktor Emanuel je imel 80.000 mož, Garibaldi je načeloval močnim prostovoljskim četam, od zapada pa je prikorakala francoska armada. Nesrečna bitka pri Magenti (4. junija) je zrevolucionirala celo Italijo. Sledila je bitka pri Solferinu (23. junija). 11. julija je bilo sklenjeno premirje v Villafranca, kateremu je sledil definitivni mir v Curihi (10. novembra 1859).

Benečija je ostala avstrijska, v ostali Italiji se je začel proces zjedinenja, ki je dosegel svoj začasni vrhunec s prvim italijanskim parlamentom (18. februarja 1861 v Turinu), ki je proglasil sardinskega kalja Vik. Emanuela za „kralja Italije“ (14. marca 1861).

Ko je Bismarck pripravljaval vojno z Avstrijo, je prišlo med Prusijo in Italijo do zveze (8. aprila 1866.) in vpadu pruske armade v avstrijske dežele (14. junija 1866) je sledila vojna napoved Italije (20. junija). Proti Prusom naše orožje ni bilo srečno, tem slavnější pa so bili boji na jugu, kjer je načeloval armadi vreden naslednik Radeckega — nadvojvoda Albreht. Slavna zmaga pri Custozzi (24. junija) in pomorska bitka pri Visu (20. julija) sta najsvetlejši točki v vojni zgodovini 66. leta. Vsled dogodkov na severu pa se te zmage niso mogle izrabiti in dunajski mir (3. oktobra 1866.) je določil sedanje meje obeh držav.

DNEVNE VESTI.

Črnovojniška dolžnost. Glasom črnovojne novele z dne 1. maja 1915 je podaljšana črnovojna dolžnost od 18. do 50. leta. S 1. majem t. l. stopili so v črnovojno dolžnost rojstni letniki 1897 in 1865 do 1872. C. kr. domobransko ministrstvo je odredilo prebiranje črnovojnikov rojstnih letnikov 1897 in 1865, do vštévši 1872, ki se ima ob priliki prebiranja črnovojnikov letnikov 1878- do 1890 in 1892 do 1894 takoj izvršiti. Vsi v zgoraj navedenih letih rojeni, kateri bodo pri prebiranju za črnovojno službo z orožjem sposobni spoznani, dobo morali takoj odriniti v vojaško službovanje. Prebiranje letnikov 1897 in 1865 do 1872 se vrši za sodni okraj Škofja Loka v Škofji Loki dne 2. junija t. l. in sicer v presledkih pol ure začevši ob 8. uri zjutraj občine Škofja Loka, Stara Loka, Zminec, Sora, Javorje, Poljane, Trata, Oselica, Železniki, Selca in Sorica, za sodna okraja Tržič in Kranj pa dne 3. junija t. l. v Kranju začevši istotako ob 8. uri zjutraj v presledkih pol ure za občine Tržič, Križe, Sv. Ana, Kovor, Sv. Katarina, Kranj, Stražišče, Hrastje, Smlednik, Voglje, Mavčiče, Predoslje, Sv. Jošt, Senčur, Naklo, Preddvor, Velesovo in Cerklje. Za sodna okraja Radovljica in Kranjska gora se vrši prebiranje letnikov 1897 in 1865. do 1872. dne 4. junija t. l. Od prebiranja oproščeni so le v pozivnem razglasu K pod točkami 1 do 4 in 6 in 7 navedeni. Dalje vsi župani in občinski svetovalci (ne pa tudi odborniki), potem vsi železniški uslužbenci, v službovanju stoječi prostovoljni strelci in konečno oni črnovojniki, ki so neobhodno potrebni v obratih za vojaške namene. Strogo se pa opozarja na to, da za te črnovojnike ne obstoja nikaka zglasilna dolžnost, da bi se morali pred prebiranjem zglaševati pri županstvu, vendar pa ima vsak priti k prebiranju, sicer bode najstrožje kaznovan. Ker bo treba takoj odriniti v vojaško službovanje, je v interesu vsakega črnovojnika, da prinese seboj par močnih čevljev, potem žlico, nož in vilice ter posodo za jed, kakor tudi proprietete (orodje za snajenje) in če mogoče tudi živila za 3 dni. Za proprietete se bo dala odškodnina, ako bo uporabna za rabo v vojaški službi. To velja pa za vse črnovojnike tudi za one ki so bili rojeni v letih 1878 do 1890 in 1892 do 1894. Črnovojniške listine za rojstne letnike 1897 in 1865 do 1872 se bodo pri prebiranju izgotavljale.

Prebivalstvo se opozarja na ukaz skupnega ministrstva z dne 20. maja 1915 drž. zak. št. 132 o posestvu orožja, municijskih stvari in raznesilnih tvarin ter o prometu z istim ter na razglas c. kr. deželnega predsednika z dne 23. maja 1915, katerim se določuje rok za oddajo raznesil (raznesljivih tvarin), ki so predmet državnega monopola ter so podvržena

§ 1. zakona z dne 27. maja 1885 drž. zak. št. 134. Te tvarine je v teku treh (3) dni oddati okrajnemu glavarstvu. Ker je transport po železnici iz vojaških ozirov izključen, pripeljati je streljivo v Kranj na vozovih. Prestopki te naredbe so podvrženi strogi kazni.

Poizvedelo se je, da veliko ljudij drži drobiž nazaj, izkazalo se je ponekod celo, da imajo ljudje velike zaloge drobiža skrite in sicer do več tisoč kron. Tako brezpametno postopanje je brez vsake koristi in se žnjim le škoduje prometu in promet otežkoča. Oblast z ozirom na to pozivlje prebivalstvo, da opusti vsako neprimerno pridrževanje drobiža v lastnem interesu gladkega in hitrega prometa.

Prebiranje na Kranjskem se vrši, kakor je bilo odrejeno.

Časopisi so prinesli vest, da se je prebiranje črnovojnikov letnikov 1865 do 1872 sploh odgodilo, letnika 1897 pa preložilo na poznejši čas.

To pa velja le za druge dežele.

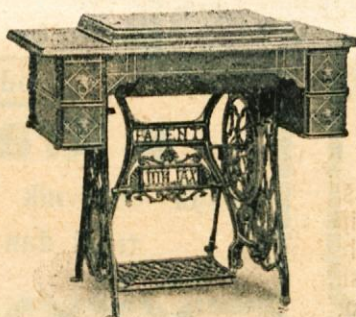
Na Kranjskem se vrši to prebiranje tako, kakor je bilo odrejeno.

Seznam

konj, voz in voznikov, ki jih morajo na podlagi zakona o vojnih dajatvah, občine postaviti vojni upravi, dne 29., 30. in 31. maja t. l. vsakokrat ob 7. uri zjutraj v Kranj.

Dan	Občina	Š t e v i l o							
		dvovprednih gospodarskih voz		dvovprednih osebnih voz		tovornih živali (konj)		konduktierjem po možnosti na konjih	
		voz in voznikov	konj	voz in voznikov	konj	mož	konj	mož	konj
29. 5.	Naklo	11	22			1	2	1	1
„	Predoslje	18	36			1	2	1	1
„	Mavčiče	3	6			1	2		
„	Hrastje	3	6						
„	Sv. Jošt	3	6			1	2		
„	Stražišče	15	30			1	2		
	skupaj	53	106	—	—	5	10	2	2
30. 5.	Kranj					2	4	1	1
„	Kovor	3	6			1	2		
„	Tržič	2	4			1	2	1	1
„	Sv. Ana	2	4						
„	Sv. Katarina	2	4						
„	Križe	15	30			1	2		
„	Cerklje	15	30			1	2	1	1
„	Škofjaloka			4	8				
	skupaj	39	78	4	8	6	12	3	3
31. 5.	Smlednik	14	28			1	2	1	1
„	Preddvor	20	40			1	2	1	1
„	Senčur	18	36			3	6		
„	Vogljje	2	4						
„	Sora	2	4						
„	Velesovo	2	4						
	skupaj	58	116	—	—	5	10	2	2

Razširjajte naš list.

Ceniki na zahtevo zastoj.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta št. 15

priporoča svoje najbolj priznane šivalne stroje za pletenje (Strickmaschinen) in pisalne stroje.

**Spominjajte se
Rdečega križa**

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovžu,
je slavnemu občinstvu vsak de-
lavni dan od 8. ure zjutraj do 5.
ure popoldne in ob nedeljah do-
poldne na razpolago.

Pomlad!

Najstarejša

trgovina

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

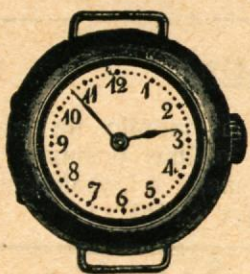
priporoča za

svojo bogato zalogo

modnega blaga sukna za ženske obleke, barhenda za bluze in obleke, še-
vijotov, kamgarnov in lodnov, platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih
in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega **manufakturnega blaga**.
Volneni robci, pleti, ogrinjalke in pleteni robci najnovejših vzorcev in naj-
bolje kakovosti. Srajce, jopice in hlače za ženske, moške in otroke.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

6 52—21

Najbolje in najceneje se kupi pri turdki

RUDOLF RUS

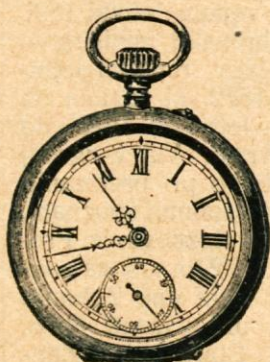
v Kranju (poleg lekarne)

Ustanovljeno leta 1885

**Prva in največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine.**

Ceniki zastonj in poštne prosti.

Strogo solidna in poštena postrežba.

Suhe gobe

in druge deželne pridelke v vsaki
množini po najvišjih dnevnih cenah
kupuje

M. RANT, KRANJ

trgovina mešanega blaga in deželnih pridelkov

Trboveljski in češki premog.

Restavracija pri kolodvoru

priporoča dobro kuhinjo, pristna vina, češko
budjeviško pivo. Lep senčnat vrt.

5 52—21

**Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!**

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
378.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5 1/2% na leto
in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer
dolžnik v teku 45 let popolnoma poplača poso-
jilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsa-
kega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1914. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

5 milijonov 337 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 4 milijone kron.

4 1/2 %

brez odbitka rentne-
ga davka, katerega
plačuje hranilnica iz
lastnega. Narasle in
nedvignjene vložne
obresti pripisuje h ka-
pitalu vsakega pol leta
— to je dne 30. junija
in dne 31. decembra
— ne da bi bilo treba
vlagateljem se zgla-
šati radi tega pri hra-
nilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg
lastnega rezervnega zaklada mestna občina
Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge
res varne, priča zlasti to:

**da vlagajo v to hranilnico tudi so-
dišča denar mladoletnih otrok in
varovancev, ter župnišča cerkveni
denar.**

Ta najstarejši in največji denarni za-
vod na celem Gorenjskem **uraduje**

v Kranju na rotovžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak
tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.

1 12—18